

WBO: Onderzoek naar leeftijdsgrenzen van het bevolkingsonderzoek darmkanker

Samenvatting

Het Erasmus MC heeft een vergunning aangevraagd voor een wetenschappelijk onderzoek naar de leeftijdsgrenzen van het landelijk bevolkingsonderzoek darmkanker. Op verzoek van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de vaste commissie Bevolkingsonderzoek de vergunningaanvraag getoetst aan de criteria van de Wet op het bevolkingsonderzoek (WBO).

Binnen het landelijk bevolkingsonderzoek darmkanker worden deelnemers elke 2 jaar gescreend op darmkanker met een ontlastingstest: de FIT (fecale immunochemische test). De huidige doelgroep bestaat uit mannen en vrouwen van 55 tot en met 75 jaar. Omdat het aantal gevallen van darmkanker in de leeftijdsgroep van 50 tot 55 jaar toeneemt, willen de aanvragers de voor- en nadelen van een lagere startleeftijd onderzoeken. In het voorgestelde onderzoek zal de FIT daarom worden aangeboden aan mensen van 51 en 53 jaar. Ook willen de aanvragers een hogere eindleeftijd onderzoeken bij een specifieke groep deelnemers aan het landelijk bevolkingsonderzoek die mogelijk een verhoogd risico hebben op darmkanker. Dit zijn mannen en vrouwen met een negatieve (gunstige)

FIT-uitslag op 75-jarige leeftijd, maar bij wie er wel een kleine hoeveelheid bloed in de ontlasting werd geconstateerd. Aan deze groep zal een extra screeningsronde worden aangeboden op 77-jarige leeftijd.

De commissie is van oordeel dat het voorgestelde onderzoek wetenschappelijk deugdelijk is en dat de nut-risicoverhouding gunstig is. De commissie constateert dat met de huidige opzet van het onderzoek niet wordt voldaan aan het derde criterium van de WBO: de overeenstemming met de wettelijke regels voor medisch handelen. Voor deelname aan wetenschappelijk onderzoek is volgens het Besluit bevolkingsonderzoek schriftelijke toestemming van de deelnemers vereist. Met de huidige opzet bestaat er een risico dat de FIT wordt geanalyseerd en de testuitslag wordt teruggekoppeld zonder schriftelijke toestemming van de deelnemer. Dit komt omdat de deelnemers die in een eerder stadium nog geen toestemming hebben gegeven, het toestemmingsformulier en de FIT gelijktijdig krijgen toegestuurd. Men wordt vervolgens verzocht het toestemmingsformulier voor deelname aan het wetenschappelijk onderzoek

te versturen naar het onderzoeksteam en separaat de FIT naar het laboratorium te sturen.

Advies

De commissie adviseert de minister van VWS om de vergunning te verlenen onder voorwaarde dat het onderzoek zodanig wordt ingericht dat er toestemming wordt verkregen voorafgaand aan deelname aan het onderzoek.

U kunt het hele advies downloaden van gezondheidsraad.nl

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. WBO: Onderzoek naar leeftijdsgrenzen van het bevolkingsonderzoek darmkanker.

Den Haag: Gezondheidsraad 2026; publicatienr. 2026/16.

Den Haag, 17 september 2026. Auteursrecht voorbehouden.